

УДК 351.74:341.945(477)

DOI <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2024.33.20>

ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Позігун Інна Олександрівна,
orcid.org/0000-0003-4781-9259
доктор філософії з галузі знань
«Право»,
викладач кафедри адміністративної
діяльності поліції
(Одеський державний університет
внутрішніх справ, м. Одеса, Україна)

В статті досліджено особливості забезпечення публічного порядку Національною поліцією під час воєнного стану. Визначено, що зміни до діючого законодавства значно розширили певні компетенції органів виконавчої влади, у першу чергу, які пов'язані із забезпеченням охорони публічного порядку. Основні завдання цього напрямку покладаються на Національну поліцію України, якою під час дії воєнного стану виникла потреба у пошуку нових форм і методів, певних підходів до її діяльності. Національна поліція не тільки здійснює на ряду із іншими структурними підрозділами держави захист щодо цілісності територій України, а у разі виявлення загроз публічній безпеці і порядку протистоїть їм, попереджаючи правопорушенням та здійснюючи профілактичні заходи по їх недопущенню у подальшому при умові неухильного дотримання прав та свобод громадян. В умовах сьогодення це потребує не абиякого професіоналізму з боку поліцейських, нових підходів у діяльності із врахуванням воєнних загроз.

Забезпечення публічної безпеки і публічного порядку є важливим основним завданням держави, лише при дотриманні яких громадяни можуть вільно реалізовувати свої права та свободи, а у державі співіснувати та взаємодіяти різні інституції. Особлива роль у нашому випадку покладається на органи і підрозділи, що здійснюють правоохоронну діяльність.

Досліджено, що певною особливістю, в умовах сьогодення є питання щодо забезпечення публічного порядку Національною поліцією, особливо, що перебувають в районах проведення бойових дій, є спільна робота з регіональними комісіями з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій відповідної Обласної державної адміністрації. Де на спільних нарадах чітко відпрацьовуються плани проведення відповідних заходів, враховуються ризики, що можуть настати і розроблюються заходи щодо їх усунення або і недопущення, де ключова роль покладається на Національну поліцію. Про стан виконання цих заходів, а саме щодо забезпечення публічного порядку на місцях керівники поліції звітують керівнику тимчасової військової адміністрації.

Визначено, що до особливостей забезпечення публічного порядку Національною поліцією під час воєнного стану відносяться несення служби в посиленому варіанті, специфічні завдання, що впливають тільки в умовах воєнного стану; виконання розширених повноважень, що характерні лише для воєнного стану; підконтрольність та підпорядкованість тимчасовій військовій адміністрації; тісна взаємодія з іншими органами виконавчої влади тощо.

Ключові слова: публічний порядок, Національна поліція, особливості забезпечення, воєнний стан.

FEATURES OF ENSURING PUBLIC ORDER BY THE NATIONAL POLICE DURING THE STATE OF MARTIAL

Pozihun Inna Oleksandrivna,
orcid.org/0000-0003-4781-9259
Doctor of Philosophy in the Field of
Knowledge “Law”,
Teacher of the Department of Police
Administrative Activity
(Odessa State University of Internal
Affairs, Odesa, Ukraine)

The article examines the peculiarities of ensuring public order by the National Police during martial law. It was determined that the changes to the current legislation significantly expanded certain competencies of the executive authorities, primarily those related to ensuring the protection of public order. The main tasks of this direction are entrusted to the National Police of Ukraine, which, during the martial law, needed to find new forms and methods, certain approaches to its activities. The National Police, along with other structural units of the state, not only protects the integrity of the territories of Ukraine, but in the event of threats to public safety and order, it opposes them, warning of offenses and implementing preventive measures to prevent them in the future, provided that the rights and freedoms of citizens are strictly observed. In today's conditions, this requires a lot of professionalism on the part of the police, new approaches in activities taking into account military threats.

Ensuring public security and public order is an important main task of the state, only in compliance with which citizens can freely exercise their rights and freedoms, and various institutions can coexist and interact in the state. A special role in our case is assigned to the bodies and divisions that carry out law enforcement activities.

It has been studied that a certain feature, in today's conditions, is the issue of ensuring public order by the National Police, especially those located in the areas of hostilities, is joint work with regional commissions on technogenic and environmental safety and emergency situations of the relevant Regional State Administration. Where at joint meetings, plans for carrying out relevant measures are clearly worked out, risks that may arise are taken into account and measures are developed to eliminate or prevent them, where the key role is entrusted to the National Police. The police chiefs report to the head of the interim military administration on the state of implementation of these measures, namely on the maintenance of public order on the ground.

It was determined that the features of public order maintenance by the National Police during martial law include enhanced service, specific tasks arising only under martial law; the implementation of extended powers that are characteristic only for martial law; control and subordination to the provisional military administration; close interaction with other bodies of executive power, etc.

Key words: public order, the National Police, security features, martial law.

Актуальність дослідження. Зміни до діючого законодавства значно розширили певні компетенції органів виконавчої влади, у першу чергу, які пов'язані із

забезпеченням охорони публічного порядку. Основні завдання цього напрямку покладаються на Національну поліцію України, якою під час дії воєнного стану виникла потреба у пошуку нових форм і методів, певних підходів до її діяльності. Національна поліція не тільки здійснює на ряду із іншими структурними підрозділами держави захист щодо цілісності територій України, а у разі виявлення загроз публічній безпеці і порядку протистоїть їм, попереджаючи правопорушенням та здійснюючи профілактичні заходи по їх недопущенню у подальшому при умові неухильного дотримання прав та свобод громадян. В умовах сьогодення це потребує не абиякого професіоналізму з боку поліцейських, нових підходів у діяльності із врахуванням воєнних загроз.

Огляд останніх досліджень. Питанню забезпеченню публічного порядку присвячено роботи низки вчених-адміністративістів, таких як В. Авер'янова, Д. Афоніна, Ю. Битяка, В. Гаращука, І. Голосніченка, В. Демченка, Р. Калюжного, А. Кармолицького, М. Корнієнка, О. Кузьменко, М. Студенікіної, В. Шамрая, Я. Шевченко, Ю. Шемшученка, О. Юніна та інших, однак автори розглядали це питання у широкому сенсі не акцентуючи уваги на певних особливостях.

Мета статті полягає в тому щоб на основі діючого законодавства дослідити особливості забезпечення публічного порядку Національної поліцією під час воєнного стану в Україні.

Виклад основних положень. Забезпечення публічної безпеки і публічного порядку є важливим основним завданням держави, лише при дотриманні яких громадяни можуть вільно реалізовувати свої права та свободи, а у державі співіснувати та взаємодіяти різні інституції. Особлива роль у нашому випадку покладається на органи і підрозділи, що здійснюють правоохоронну діяльність. Правоохоронна діяльність, що здійснюється інституціями виконує, в свою чергу, цілу низку функцій, серед яких особливе місце займає такий напрям як охорона громадського порядку і забезпечення громадської безпеки. Визначна роль у здійсненні цього напрямку діяльності держави належить поліції, відтак, втілення конституційного положення про відповідальність держави перед людиною за свою діяльність і закріплення як головного її обов'язку утвердження і забезпечення прав і свобод людини в значній мірі залежить від ефективної діяльності поліції, зокрема в сфері охорони громадського порядку і забезпечення громадської безпеки [1]. Законодавець виніс на перше місце основне завдання поліції це надання поліцейських послуг у сферах: забезпечення публічної безпеки і порядку та охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави. Однак, в умовах воєнного стану існують певні особливості, так до статті 8 Закону України «Про Національну поліцію» внесено зміни, що під час дії воєнного стану поліція діє згідно із призначенням та специфікою діяльності з урахуванням тих обмежень прав і свобод громадян, а також прав і законних інтересів юридичних осіб, що визначаються відповідно до Конституції України та Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [2]. Також, Кабінет Міністрів України у своїй постанові від 8 липня 2020 р. № 573 «Питання запровадження та здійснення деяких заходів правового режиму воєнного стану» визначив механізм здійснення заходів під час запровадження військовим командуванням разом із військовими адміністраціями (в разі їх утворення) або радами оборони Автономної Республіки Крим, областей, м. Києва та Севастополя, органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим та органами місцевого самоврядування комендантської години та встановлення спеціального режиму світломаскування в окремих місцевостях, де введено воєнний стан. Де на органи Національної поліції покладаються специфічні завдання і перебування на постах, патрулювання під час комендантської години і здійснення заходів щодо світломаскування тощо [3].

Повністю погоджуємось і підтримуємо точку зору професора О. Юніна, який зазначив, що в рамках реалізації поставлених перед Національною поліцією завдань напрями діяльності поліцейських не є характерними для поліції в мирний час. Так, на деокупованих територіях, прифронтових територіях, поліцейські у взаємодії з іншими правоохоронними органами або законними воєнізованими формуваннями (взаємодія з якими також є не типовою у діяльності поліції у мирний час) протидіють диверсійним групам ворога (які є професійними військовими); займаються фіксацією воєнних злочинів росіян; розмінуванням; техніко – криміналістичним забезпеченням огляду місця події, в тому числі пов'язаної з пожежами, та спеціальні вибухотехнічні роботи за фактами скоєння вибухів, надходження повідомлень про виявлення підозрілих вибухонебезпечних предметів, загрозу вибуху. Водночас на території, яка є театром активних бойових дій, у прифронтових зонах поліцейські здійснюють евакуацію населення, доставляють гуманітарну допомогу. Окрім того, серед пріоритетних завдань на щойно деокупованих територіях та у прифронтових територіях є запобігання фактам мародерства тощо. Там, де запроваджено правовий режим воєнного стану, поліцейські знаходяться на облаштованих блокпостах та разом з іншими інстанціями забезпечують дотримання правового режиму воєнного стану [4]. Дійсно з початку воєнного агресії російською федерацією особовий склад органів Національної поліції переведено на посилений варіант службової діяльності та виконує певний комплекс організаційно-правових, превентивних, профілактичних, оперативних та інших заходів, пов'язаних з особливим режимом виконання службових завдань і залученням значної кількості поліцейських з метою швидкої стабілізації оперативної обстановки, якщо наявними силами і засобами, що безпосередньо залучені до забезпечення публічної безпеки і порядку у повсякденному режимі несення служби, їх виконати неможливо [5]. Тобто працівники поліції для забезпечення публічного порядку повинні бути постійно підготовлені до різного роду викликів. Зрозумілим чином, що їх поліцейська діяльність залежить від місця розташування підрозділу, відповідним чином значно будуть різнитися завдання поліцейського, який працює в Хмельницькій області від Запорізької, де проходить фронтова лінія. Так наприклад, для підготовки та проведення такого масового заходу, як Великдень, поліцією спільно із іншими підрозділами, а саме, Національною гвардією, рятувальниками та представниками ДФТГ було розроблено ряд заходів безпеки громадян з врахування комендантської години, відвідування ними храмових будівель з метою убезпечення недопущення конфліктних ситуацій, які можуть виникнути на релігійному підґрунті. Відповідним чином і різна кількість поліцейських задіяна вище названих областях для охорони публічної безпеки і порядку.

З цього приводу голова Національної поліції Іван Вигівський зазначив, що загалом богослужіння проходять у майже 13 тисячах храмів. Наше головне завдання – забезпечити публічну безпеку та порядок з урахуванням терористичних загроз, а також провокацій, які можливі з боку ворога. Відтак до забезпечення правопорядку буде залучено майже 20 тисяч правоохоронців, із них понад 17 тисяч поліцейських [6].

Слід зазначити, що певною особливістю, в умовах сьогодення є питання щодо забезпечення публічного порядку Національною поліцією, особливо, що перебувають в районах проведення бойових дій, є спільна робота з регіональними комісіями з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій відповідної Обласної державної адміністрації. Де на спільних нарадах чітко відпрацьовуються плани проведення відповідних заходів, враховуються ризики, що можуть настати і розроблюються заходи щодо їх усунення або і недопущення, де ключова роль покладається на Національну поліцію. Про стан виконання цих заходів, а саме щодо забезпечення

публічного порядку на місцях керівники поліції звітують керівнику тимчасової військової адміністрації.

Висновки. Отже, до особливостей забезпечення публічного порядку Національною поліцією під час воєнного стану відносяться несення служби в посиленому варіанті, специфічні завдання, що випливають тільки в умовах воєнного стану; виконання розширених повноважень, що характерні лише для воєнного стану; підконтрольність та підпорядкованість тимчасовій військовій адміністрації; тісна взаємодія з іншими органами виконавчої влади тощо.

Список використаних джерел:

1. Корнієнко М. В. Забезпечення громадського порядку та громадської безпеки як функція правоохоронної діяльності. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія право. Вип. 22. Ч. 1. Т. 1. 2013. С. 160–163.
2. Про Національну поліцію. Закон України. URL: [https:// zakon.rada.gov. ua/laws/show/580-19#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text) (дата звернення 09.05.2024)
3. Питання запровадження та здійснення деяких заходів правового режиму воєнного стану. Постанова КМУ від 8 липня 2020 р. № 573. URL: [https:// zakon.rada.gov. ua/laws/show/573-2020-%D0%BF#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/573-2020-%D0%BF#Text) (дата звернення 09.05.2024)
4. Юнін О.С. Особливості надання поліцейських послуг в умовах воєнного стану. *Наукові записки*. Серія *Право*. Випуск 14.2023. С. 95–100.
5. Інструкція про порядок переведення органів Національної поліції на посилений варіант службової діяльності, затвердженої Наказом Міністерства внутрішніх справ № 1560 від 10.12.2015. URL: [https:// zakon.rada.gov. ua/laws/show/z0012-16#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0012-16#Text) (дата звернення 09.05.2024)
6. До забезпечення правопорядку під час Великодніх свят буде залучено понад 20 тисяч правоохоронців-Іван Вигівський. URL: [https://www.npu.gov. ua/news/do-zabezpechennia-pravoporiadku-pid-chas-velykodnikh-sviat-bude-zalucheno-ponad-20-tysiach-pravookhorontsiv-ivan-vyhivskyi](https://www.npu.gov.ua/news/do-zabezpechennia-pravoporiadku-pid-chas-velykodnikh-sviat-bude-zalucheno-ponad-20-tysiach-pravookhorontsiv-ivan-vyhivskyi) (дата звернення 09.05.2024)